

УДК:378:33:334

ЖИГИЛЕВИЧ О.

м. Київ

Zhygylevytch O.

Kiev, Ukraine

НАЙБЛИЖЧЕ МАЙБУТНЄ БІЗНЕС ОСВІТИ. СВІТОВІ ТРЕНДИ

THE NEAR FUTURE OF BUSINESS EDUCATION. WORLD TRENDS

Анотація. Бізнес освіта пройшла історично успішні етапи становлення та розвитку. Отримання ступеню МБА було обов'язковою умовою успішної кар'єри в управлінні компанією. Останнім часом, коли технологічний рівень вплинув на моделі управління, постали запитання щодо доцільності бізнес освіти. І, якщо вчити бізнесу, то що саме має стати основою, та в якому форматі тепер навчати. У цій статті зроблено інформаційний зріз бачення основних гравців бізнес освіти із метою ідентифікувати основні напрямки розвитку бізнес освіти, та окреслити контури висновків.

Ключові слова: бізнес освіта, МБА, бізнес-середовище, соціальне середовище, технологічний рівень суспільства, прибуток, ціль, базова освіта.

Abstract. Transformational processes occurring in the national education system require creative reflection and adaptation of the best practices of modern business education. The purpose of the article is to provide an information section of the vision of the leading players of business education, to identify the main directions of business education development. The author notes that business education in its development has passed several successive stages. Historically, the first phase was the emergence of the very phenomenon of the need for business education. The next was a phase of stable business and the need for professional managers. The latter was replaced by a phase of technological conditions of the business environment. According to the author, the usual procedure when obtaining an MBA degree is a guarantee of a right place of work is changed to obtaining an MBA degree, which is the most appropriate and applicable for a specific type of work. Education, in the sense of a set of knowledge, is gradually being relocated to modern online platforms. Business schools will actively collaborate with real-world companies to create business-specific training programs. The reality is the competition between, on the one hand, young people armed with modern IT technologies and, on the other, the experience and the comprehensible need for the skills of more mature experienced workers. After some very successful years of an MBA as a foundation of a career in management, nowadays some serious questions arise. Does business education has a future? In what format? Teaching who and how? This article contains an overview of some of the opinion leaders in the area of business education. The purpose of this work is to identify major development trends on the subject. Major drivers and conclusions are summarized. The author has come to the conclusion that the percentage of specialists with an MBA diploma has been steadily growing, due to technological adaptation of business schools and cooperation with specific businesses for the training of management specialists.

Keywords: MBA, business environment, social environment, technological level of the society, profit, purpose of business education, basic education

Постановка проблеми. Коли необхідно розпочинати навчати бізнесу – виду діяльності, що приносить прибуток, та специфіці його управління? Що саме потребує бізнес від вчорашнього випускника школи, інституту, бізнес школи?

Відповіді на ці запитання можна буде отримати, відповівши на запитання:

1. Як найближчим часом зміниться бізнес у середовищі, що змінюється швидко?
2. Як видозміниться поняття “прибуток”, яке сьогодні є основою для дизайну програми бізнес освіти? *)-тема іншої статті
3. Як зміниться рівень технологій в усіх сферах життя?
4. Як зміниться наповнення та якість базової освіти?

Зробимо певний зріз інформаційного простору щодо цих питань.

Історія бізнес освіти пережила декілька фаз. Узагальнено пропонуємо таку:

Фаза виникнення самого феномену потреби у бізнес освіті. Дивлячись у історію, в те місце і в у

той час, коли зародилась Епоха Менеджменту, можна згадати травень 1886 року, Чикаго, де було засновано American Society of Mechanical Engineers. Співзасновник Yale Lock Manufacturing Company Генрі Таун, проголосив лозунг “The Engineer as an Economist” – інженери як економісти.

Генрі Таун зауважив, що попри те, що є окремо хороші інженери і окремо, хороші бізнесмени, дуже нечасто є два в одному, хоча час все більше потребує фахівця, що розуміє специфіку роботи механізмів і технологій та способи управління процесами та ресурсами[1].

Десятиліття по тому, такі майстри матеріального світу як Фредерік Віслоу Тейлор, Майкл Портер, Том Петерс та Майкл Хаммер збагатять історію менеджменту.

Фаза стабільного бізнесу та потреби у фахових управліннях. Прискорення розвитку бізнес освіти, та отримання ступеню МБА у 80-ті роки 20-го століття стимулювала висока заробітна плата фахівців управління у інвестиційних банках та консалтингових компаніях. Якщо у 1970 році у

США ступінь MBA отримали 26 000 випускників бізнес шкіл, то у 1985 році таких випускників було уже 67 000.

В цей час Майкл Портер надає темі стратегії компанії академічного звучання. 1982 році два консультанти компанії МакКінзі Том Петерс та Боб Вотермен роблять наголос на важливості питання організаційної культури, яка за важливістю впливу на кінцевий результат може переважати питання стратегічного планування та обчислень на шляху компанії до успіху. “Soft is hard,” зауважив Петерс [2]

Фаза технологічних умов бізнес середовища. Елементи бізнес освіти присутні в програмах загальноосвітньої школи – для старших класів економіка та інформатика. У вищих навчальних закладах, в залежності від профілю, набір дисциплін варіюється, а також є спеціалізоване навчання, що стосується специфіки бізнес процесів та управління – економіка, менеджмент, підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Безперечно важливими є також такі дисципліни як бухгалтерський облік, фінанси, маркетинг, оперативне управління.

Програми, орієнтовані на менеджмент, складено таким чином, щоб дати знання різних аспектів управління компанією та їх взаємозв’язків, а також, розвинути в студентах практичні навички управління, навички ефективної комунікації та здатність приймати рішення, виконання яких буде призводити до конкретного результату. Такі програми поєднуються із тренінгами практичних навичок у формі тематичних кейсів, проектів, презентацій, відвідування компаній та зустрічей із фахівцями управління. Останнє суттєво відрізняє програми бізнес орієнтовані від програм за фахом.[3]

Фаза дизайну майбутніх програм бізнес освіти.

Geoffrey Garrett

У 2016 році під час святкування 100-ї річниці Columbia Business School’s її декан Глен Хаббард разом із деканом Harvard Business School Нігін Норія та Гартом Салонером з Stanford’s Graduate School of Business зазначили, що на перший план виходить питання “що саме викладати?”, а це означає і “як викладати?” , коли ідеться про бізнес освіту майбутнього.

Всі погодились, що окреслюється такий контур:

- Переважна більшість часу в аудиторії буде сфокусована на взаємодії та обговорення питань, натомість, лекційний матеріал буде знаходитись на он-лайн платформі
- Більше навчання на практиці поза аудиторією, як у цьому місці, так і по світі
- Наголос на підприємництво та інновації, балансує між навчанням академічним та навчанням на практиці
- Доповнення soft skills лідерства аналітичними даними з інструкціями як діяти, що дасть

можливість дослухатись та скористатись досвідом навіть “маргіналів”

- Попит на програму MBA буде тільки збільшуватись. Стверджувати це дає попит на курси он-лайн – понад 20 мільйонів зареєстрованих на бізнес курси он-лайн платформи Coursera з 2013 по 2016 рік. (на сьогодні -35 мільйонів – <https://blog.coursera.org/about/>)
- Найбільше питання полягає в тому, як надати доступ до високоякісної бізнес освіти. І тут вимальовуються чотири літери “C” – cost (вартість), convenience (зручність), credentials (рейтинг), and computers (комп’ютерні технології).[4]

Фаза трансформації вимог до програм бізнес освіти за рахунок співпраці із компаніями та установами

Все більше у практику управління працівниками входить принцип учнівство-наставництво.

Сьогодні у США 0.2 % трудових ресурсів залучено до такого способу навчання, в Канаді- 2,2 %, у Великій Британії – 2,7 %, в Австралії та Німеччині – 3,7 %.

Приватні компанії та державні установи пропонують адаптовані програми для тренінгу та, в подальшому, рекрутингу студентів. Міжнародні корпорації поширюють успішні моделі учнівства-наставництва за межі свого бізнесу. Так, наприклад, індустріальний гігант Сіменс пропонує випускникам вищої школи у США безкоштовне технічне навчання та роботу[5].

Як змінюються вимоги до базового навчання?

Сучасні інформаційні технології породжують нові потреби у навчанні та змінюють програми та підходи до навчання.

Покоління “iPad babies,” уже в початковій школі розпочинають базове навчання написання кодів[6].

Так, наприклад, Естонія запровадила навчання базовому кодуванню для 6-ти річних дітей [7].

Стрімкий розвиток технологій задіює органи чуття та пропонує нові форми навчання, в яких критичне мислення, здатність до швидкого обчислення та здатність взаємодії із програмами, мовами цих програм, набувають особливого значення.

Разом з тим, школа 2020 також має розвивати емоційний та соціальний інтелект. Озброєна глибшим розумінням себе та інших, студентська молодь легше пройде етап переходу до дорослого життя та, знаючи свої сильні сторони, етап пошуку себе в соціумі[8].

На сьогодні, збільшуватиметься потреба у фахівцях, які здатні

- до критичного мислення
- аналізувати великі бази даних

- усунути збої в програмах та працювати із цифровими медіа технологіями
- бути креативними та інновативними підприємцями
- створювати та працювати із штучним інтелектом
- освоїти science (наука), technology (технологія), engineering (інженерія) and mathematics (математика) (STEM) орієнтовані галузі[9].

Очевидно, що для бізнес школи найбажанішою буде співпраця із лідерами технологічних, технічних та інформаційних галузей. Освітнє середовище набуває транс-дисциплінарної форми та вимагає відкриття внутрішнього потенціалу кожного студента – його суспільно-гуманістичного змісту (humanistic), його здатності освоїти науки (scientific demands), та застосувати здоровий глузд (command of practical wisdom -Aristotle’s “phronesis”[10], а також здатного вирішувати найскладніші проблеми глобального масштабу, у бізнесі в тому числі[11].

Нова фаза розвитку управління змінює бізнес моделі та змінює вимоги до бізнес шкіл.

Висновки

1. Можна стверджувати, що усталений порядок – отримання ступеню MBA – гарантія хорошого місця роботи зміниться на робота – отримання ступеню MBA, максимально практичного для даної роботи.

2. Освіта, у сенсі набору знань, поступово перебудується на сучасні он-лайн платформи. А от отримання навичок стимулювання креативного мислення, щодо вирішення управлінських завдань, навичок крос-культурних ефективних взаємодій, навичок стимулювання персоналу та вирішення конфліктів провадитиметься в бізнес школах. Коригування поведінки, також буде відбуватись в бізнес школі

3. Бізнес школи співпрацюватимуть із реальними компаніями у створенні “корисних” для конкретних бізнесів програм навчання

4. Потреба в бізнес програмах буде рости у зв’язку із реальною конкуренцією між, з одного боку озброєною сучасними ІТ технологіями молоддю та, з іншого, досвідом і осмисленою потребою в навичках більш зрілих досвідчених працівників

5. Рівень особистої культури як набору базових та кроскультурних цінностей, здатності розпізнавати емоційні стани учасників бізнес процесів, вміння адекватно реагувати та використовувати інструменти корекції настроїв стають чи не найголовнішим критерієм відбору на керівну посаду в будь-якій організації

6. Якщо історично, в бізнесі поняття прибуток обчислюється формулою Сума доходів “-” Сума ви-

трат = +-Дельта і це стосується грошових одиниць, то в майбутньому ми повинні будемо орієнтуватись на те, що прибуток буде обчислюватись в інших одиницях економічних або соціальних. Розуміння поняття “прибуток” в майбутньому і буде формувати програми бізнес освіти.

7. Якщо в минулому, ступеня MBA або аналогічних ступенів могли досягти 2-5% від кількості тих, хто потенційно прагне бізнес освіти, то в майбутньому, цей відсоток буде невинно рости за рахунок технологічної адаптації бізнес шкіл та співпраці із конкретними бізнесами по підготовці фахівців управління

8. Модель B to B – бізнес-бізнесу набуває все більшого значення для бізнес шкіл та компаній, причому, як прибуткових, так і неприбуткових у роботі над формулюванням проблем управління та розробки алгоритмів вирішення конкретних задач управління

9. Поширення бізнес освіти вплине на загальний рівень розвитку кадрів управління, а разом із зміною технологічної платформи управління інформацією – на дизайн соціуму.

References

1. The Management Century by Walter Kiechel from the november 2012 issue Harvard Business Review. Available at: <https://hbr.org/2012/11/the-management-century>.
2. In Search of Excellence: Lessons from Americas Best-Run Companies (Collins Business Essentials) by Tom Peters, Robert H. Waterman
3. Ministerstvo osviti Ukraini. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>.
4. How Business Education Will Look in the Future Geoffrey Garrett Warton Magazine May 11, 2016. Available at: <http://whartonmagazine.com/blogs/how-business-education-will-look-in-the-future/#sthash.hHfOJJco.dpbs>.
5. Explore the Future of Government in 2020. Next-generation apprenticeships <http://government-2020.dupress.com/trend/next-generation-apprenticeships/>.
6. “Why Estonia has Started Teaching its First-Graders to Code,” Forbes, <http://www.forbes.com/sites/parmyolson/2012/09/06/why-estonia-has-started-teaching-its-first-graders-to-code/>.
7. Explore the Future of Government in 2020 <http://government-2020.dupress.com/trend/kindergarten-coders/>.
8. Explore the Future of Government in 2020 <http://government-2020.dupress.com/trend/new-definitions-literacy/>.
9. The Future of Business Education. Prof. Eon Smit October 5, 2017GBSN Member Schools <https://gbsn.org/future-business-education/>.
10. Aristotle’s Theory of Practical Wisdom. Yoshio Fujii The Annals of the Hitotsubashi Academy Vol. 2, No. 1 (October 1951), pp. 93-103
11. Practical wisdom, Michael Lacewing, ALP <http://cw.routledge.com/textbooks/alevelphilosophy/data/A2/Moral/PracticalWisdom>.
12. Wharton’s inaugural Business Education Online Learning Summit in September. <https://www.wharton.upenn.edu/story/will-disruption-affect-future-business-education/2016>.